

Національна академія правових наук України

**Науково-дослідний інститут
державного будівництва та місцевого самоврядування**

Відділ проблем теорії держави і права

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

**«СУЧАСНА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА:
ПІЗНАВАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ»**

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий) рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2023

Силабус навчальної дисципліни «Сучасна теорія держави і права: пізнавальні та прикладні аспекти» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування, 2023. 34 с.

Розробники:

Дашковська Олена Ростиславівна, докторка юридичних наук, професорка;

Жук Наталія Анатоліївна, кандидатка юридичних наук, доцентка;

Олейников Сергій Миколайович, кандидат юридичних наук, доцент.

Затверджено на засіданні Вченої ради НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування

(протокол № 5 від 20.05.2020 р.)

Оновлено:

(протокол засідання Вченої ради НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування № 8 від 26.08.2021 р.)

(протокол засідання Вченої ради НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування № 7 від 25.08.2022р.)

(протокол засідання Вченої ради НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування № 3 від 30.03.2023р.)

Дані про викладачів:

Назва навчальної дисципліни	Сучасна теорія держави і права: пізнавальні та прикладні аспекти
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
Викладач	Дашковська Олена Ростиславівна, завідувача відділом проблем теорії держави і права, докторка юридичних наук, професорка
Контактний телефон	(057) 700-36-69
E-mail	dashkovskaolena@gmail.com
Консультації	щочетверга, щоп'ятниці
Онлайн консультації	щочетверга, щоп'ятниці

Назва навчальної дисципліни	Сучасна теорія держави і права: пізнавальні та прикладні аспекти
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
Викладач	Жук Наталія Анатоліївна, старший науковий співробітник відділу проблем теорії держави і права, кандидатка юридичних наук, доцентка
Контактний телефон	(057) 700-36-69
E-mail	nazhuk2016@gmail.com
Консультації	щопонеділка, щовівторка
Онлайн консультації	щопонеділка, щовівторка

Назва навчальної дисципліни	Сучасна теорія держави і права: пізнавальні та прикладні аспекти
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова, цикл професійної підготовки
Викладач	Петришин Олег Олександрович, учений секретар НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування, кандидат юридичних наук, старший дослідник
Контактний телефон	(057) 700-36-67
E-mail	poe24@gmail.com
Консультації	щовівторка, щосереда
Онлайн консультації	щовівторка, щосереда

Анотація навчальної дисципліни

Поглиблено вивчаються сутність, загальні закономірності та тенденції виникнення, розвитку й функціонування держави і права в їхній постійній взаємодії. Аналізуються різноманітні підходи щодо феноменів держави і права в сучасному світі, акцентується на проблемних теоретико-практичних знаннях про них, їх загальне та особливе в різних правових системах. В межах загального вчення про державу вивчаються шляхи її походження, типи, форми, структура (механізм) і функції, концепції, соціальна природа тощо, в межах загального вчення про право - питання юридичної догматики, включаючи, джерела і норми права, законотворчість, правозастосування та правотлумачення, юридична техніка, колізії правових норм, юридична відповідальність, з орієнтацією на найрозвиненіші сьогодні форми права та державності.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Сучасна теорія держави і права: пізнавальні та прикладні аспекти» - формування системи теоретичних і прикладних знань про проблеми сучасного стану державності і права в умовах державно-правової реформи та трансформації національної правової системи під впливом процесів євроінтеграції, активізація аналітичної діяльності здобувачів, розвиток умінь і навичок, необхідних і достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру у науковій та професійній правничій діяльності.

Завдання:

- надання доктринальних і прикладних знань про основні закономірності виникнення, розвитку і функціонування держави і права, їхню сутність, форми, типи, концепції, структуру, призначення, соціальну природу тощо;
- надання навичок використання знань загальнотеоретичної юриспруденції при здійсненні аналізу конкретної держави, права і правової системи в цілому та їх окремих елементів;
- розуміння багатоаспектності та багатофункціональності феноменів

держави і права, різноманітності підходів (концепцій, теорій, учень, доктрин тощо) щодо визначення їхніх понять, багатоваріантності їхніх форм, типів тощо;

- розуміння діалектичного взаємозв'язку та взаємодії між суспільством, особою, державою і правом, між усіма елементами всередині правової системи держави, а також між правовою системою та іншими системами суспільства;

- уміння виявляти актуальні концептуальні та прикладні проблеми сучасного стану державності і права, аналізувати доктринальні підходи щодо їх розв'язання, визначати тенденції та прогнозувати перспективи їх розвитку в умовах сучасного світу;

- опанування методологією загальнотеоретичного наукового пізнання явищ і процесів державно-правової дійсності, включаючи методи порівняльно-правового та міждисциплінарного характеру, та формування навичок використання її складових у різних сферах юриспруденції;

- формування універсального юридичного понятійно-категоріального апарату, удосконалення уміння його використання в різних правових сферах;

- уміння визначати систему основних прав і свобод людини і громадянина, їх місце і значення в концепціях держави, механізмі взаємодії між державою і громадянським суспільством, у правовому регулюванні тощо;

- розуміння суті, стадій та елементів правоутворення, знання основних шляхів і способів формування норм права, системи права і джерел (форм) права, загального й особливого у цьому процесі в правових системах різного типу;

- розуміння системи і змісту принципів права, їх місця та значення в правовій системі держави, правоутворенні, правореалізації, правозастосуванні, тлумаченні права, правовому регулюванні, методології інтерпретаційної діяльності в правовій сфері, поглиблення навиків її використання;

- розвиток вмінь здійснювати науковий пошук з проблематики курсу, виявляти і досліджувати актуальні проблеми теоретичного і практичного характеру,

- розуміння суті феноменів правових відносин, правової поведінки, юридичної відповідальності, правової свідомості, правової культури та

правового виховання та їх місця в правовому регулюванні суспільних відносин;

- знання специфіки основних правових систем сучасності, формування навичок розрізнення правових систем різного типу та здійснення їх змістовної характеристики.

***Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.
Міждисциплінарні зв'язки***

Кореквізити: Навчальна дисципліна «Сучасна теорія держави і права: пізнавальні та прикладні аспекти» пов'язана з такими навчальними дисциплінами циклу загальної нормативної підготовки аспірантів, як «Філософія», «Основи науково-дослідної діяльності», «Методологія педагогічної діяльності в вищій школі», «Іноземна мова».

Постреквізити: дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після вивчення даної дисципліни: - дисципліни «Правничі системи сучасності», «Актуальні проблеми сучасного державознавства», «Сучасні проблеми державотворення в зарубіжних країнах», «Юридичне нормопроекування: питання теорії та практики», «Універсальні та регіональні стандарти прав людини: шляхи імплементації в Україні», «Належне урядування та верховенство права: питання імплементації європейських стандартів», «Теоретично-правові засади національної безпеки та територіальної цілісності України», «Доктринальні проблеми конституційного права», «Доктринальні проблеми муніципального права», «Виборче право: проблеми теорії та практики», «Територіальна організація державної влади та місцевого самоврядування в Україні: питання теорії та практики», «Інституційне право Європейського Союзу».

Предметні компетентності здобувача вищої освіти

В результаті освоєння навчальної дисципліни у здобувача вищої освіти формується інтегративна компетентність, яка включає в себе здатність аналізувати, розуміти і оцінювати різноманітні аспекти державності і права, у

тому числі:

ПК - 1. Здатність набувати та поглиблювати знання щодо закономірностей виникнення, розвитку та функціонування держави і права в цілому та їх інститутів, їхньої сутності, типу, форм, концепцій, структури, призначення і соціальної природи;

ПК - 2. Уміння аналізувати доктринальні підходи, концептуальні та прикладні проблеми сучасного стану державності та права, визначати основні тенденції та перспективи їх розвитку в умовах сучасного світу;

ПК - 3. Здатність виявляти фактори впливу на різні аспекти держави і права та їх окремі інститути, а також оцінювати їх вплив на інші явища дійсності;

ПК - 4. Належне використання загального понятійно-категоріального апарату юриспруденції та уміння застосування методології загальної теорії держави і права в різних правових сферах;

ПК - 5. Уміння визначати суть концепцій демократичної, правової і соціальної держави, розкривати їх основні ідеї (принципи) та механізм взаємодії з громадянським суспільством;

ПК – 6. Розуміння взаємообумовленості та взаємовпливу між суспільством, особою, природою, технологіями, державою та правом;

ПК - 7. Знання стадій та елементів правоутворення, основних шляхів і способів формування системи джерел права, загального й особливого у цьому процесі в правових системах різного типу;

ПК - 8. Знання системи принципів права, їх змісту, місця та значення в правовій системі держави, в процесах правоутворення, правореалізації, правозастосування, правотлумачення тощо;

ПК - 9. Знання суті, призначення, структури і механізму правового регулювання, його значення для забезпечення державної дисципліни, законності, правового і суспільного порядку;

ПК – 10. Розуміння природи правових відносин, правової поведінки, юридичної відповідальності, правової свідомості, правової культури, правового виховання тощо та їх місця в правовому регулюванні суспільних відносин;

ПК – 11. Знання критеріїв розрізнення правових систем різного типу та уміння здійснення їх змістовної характеристики;

ПК - 12. Здатність ефективно здійснювати правове виховання, сприяти формуванню правової культури на основі використання доктринальних і систематизованих знань загальної теорії держави і права.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті освоєння навчальної дисципліни «Сучасна теорія держави і права: пізнавальні та прикладні аспекти» здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РН НД - 1. Демонструвати знання новітніх концептуальних та методологічних розробок в сфері загальної теорії держави і права, сучасного стану і тенденцій розвитку феноменів держави і права в цілому та їх окремих інститутів.

РН НД - 2. Вміти демонструвати знання понять, ознак, сутності, типу, форм, концепцій, функцій, механізму дії, соціальної природи держави і права в цілому, а також їх окремих інститутів.

РН НД - 3. Виявляти основні закономірності виникнення і функціонування держави і права, ключові тенденції і перспективи їх розвитку, фактори впливу на ці процеси, аналізувати і прогнозувати наслідки впливу держави і права на інші явища дійсності.

РН НД - 4. Розуміти сутність, стан, генезу та перспективи розвитку системи права, системи законодавства, правової системи, а також юридичних механізмів забезпечення належного врегулювання суспільних відносин.

РН НД – 5. Вміти розкривати призначення і соціальну сутність держави і права, пояснювати їх функції, роль і значення у життєдіяльності суспільства.

РН НД – 6. Знати ключові ідеї (принципи) сучасних концепцій держави, розкривати ознаки демократичної, правової і соціальної держави, зазначати проблеми їх реалізації в умовах сучасного світу.

РН НД - 7. Демонструвати знання сучасних підходів до праворозуміння та пояснювати їх значення для правової системи, держави і суспільства.

РН НД – 8. Демонструвати розуміння суті, стадій та елементів правоутворення, знати шляхи і способи формування системи джерел права, вміти визначати специфіку ієрархію джерел права у правових системах різного типу.

РН НД – 9. Розкривати суть і механізм правового регулювання суспільних відносин, його значення для забезпечення державної дисципліни, законності, правового і суспільного порядку.

РН НД – 10. Демонструвати знання щодо підстав здійснення типології держав, права і правових систем, критеріїв утворення правових сімей.

РН НД - 11. Визначати наукові проблеми загальнотеоретичного і практичного характеру щодо стану сучасної державності і права, визначати проблеми нормотворення та правозастосування, надавати науково-обґрунтовані пропозиції щодо шляхів і засобів їх розв'язання та удосконалення національного законодавства на основі знань загальної теорії держави і права.

Опис навчальної дисципліни

Кількість кредитів ЄКТС: 12,0

Кількість модулів: 4

Загальна кількість годин: 360

Термін викладання: *I і II семестри*

Види навчальних занять та самостійна робота здобувачів вищої освіти

№ п/п	Дата проведе ння	Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійн а робота
	<i>згідно розкла ду</i>	<i>Модуль 1. Вступ до теорії держави і права. Взаємозв'язок і взаємодія між суспільством, особою,</i>				

		природою, державою і правом				
1.		Тема 1. Формування і розвиток теорії держави і права як фундаментальної юридичної науки.	20	3	1	15
2.		Тема 2. Актуальні методи та методологія правової науки.	20	3	1	15
3.		Тема 3. Діалектика взаємозв'язку і взаємодії між суспільством, особою, природою, державою і правом.	22	4	2	16
		Разом	60	10	4	46
		Модуль 2. Загальна теорія держави.				
4.		Тема 4. Проблеми визначення поняття держави та її ознак. Теоретико-методологічні питання типології держав.	22	4	2	16
5.		Тема 5. Форма держави: питання теорії та методології її дослідження.	20	3	2	16
6.		Тема 6. Проблеми функціонування сучасної держави: її механізм і апарат влади.	20	3	2	16
7.		Тема 7. Проблеми концептуальності держави та сучасні концепції держави. Демократична, правова, соціальна держава.	22	4	2	16
8.		Тема 8. Питання взаємозв'язку держави і громадянського суспільства. Феномен прав людини в сучасному світі.	22	4	2	16
		Разом	108	18	10	80
		Модуль 3. Загальна теорія права.				

9.		<i>Тема 9. Багатоаспектність феномену права і проблеми визначення его поняття, сутності та змісту.</i>	21	3	2	16
10.		<i>Тема 10. Різноманітність джерел (форм) права та закономірності формування їх системи.</i>	22	4	2	16
11.		<i>Тема 11. Принципи права та норми права як правові феномени.</i>	21	3	2	16
		Разом	64	10	6	48
		Модуль 4. Теоретичні проблеми реалізації права.				
12.		<i>Тема 12. Правові відносини і проблеми визначення їх місця в механізмі правового регулювання.</i>	21	3	2	16
13.		<i>Тема 13. Проблеми дослідження юридично-значущої (правової) поведінки, правопорушення та юридичної відповідальності в їх взаємообумовленості.</i>	22	4	2	16
14.		<i>Тема 14. Актуальні питання нормотворчості, правозастосування і правотлумачення в сучасних умовах.</i>	22	4	2	16
15.		<i>Тема 15. Феномени правосвідомості та правової культури та їх значення для правового регулювання в сучасних умовах.</i>	20	3	1	16
16.		<i>Тема 16. Актуальні проблеми правового регулювання суспільних відносин.</i>	21	4	1	16
17.		<i>Тема 17. Феномен правової системи суспільства та</i>	22	4	2	16

		<i>актуальні проблеми класифікації національних правових систем.</i>				
		<i>Разом</i>	<i>128</i>	<i>22</i>	<i>10</i>	<i>96</i>
		<i>Усього годин / кредитів ECTS</i>	<i>360/12</i>	<i>60</i>	<i>30</i>	<i>270</i>

Самостійна робота здобувачів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- доопрацювання матеріалів лекції,
- розробка схем, таблиць з тем навчальної дисципліни,
- робота в інформаційних мережах,
- анотування прочитаної додаткової літератури,
- підготовка презентації, есе, усної доповіді,
- підготовка та подання до опублікування наукової статті, тез наукової доповіді чи повідомлення,
- здійснення аналізу законопроектів та змін законодавства тощо.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у навчально-методичному посібнику для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Сучасна теорія держави і права: пізнавальні та прикладні аспекти» для студентів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України (зі змінами). Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Закон України «Про правотворчу діяльність» від 24 серпня 2023 року № 3354-IX / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>

3. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250 / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
4. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16 вересня 2014 року № 1678-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 40, ст.2021.
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. / URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
6. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» від 17 липня 1997 року N 475/97-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, N 40, ст.263.
7. Європейська Конвенція з прав людини від 04.11.1950 р. / URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
8. Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року 70/1. «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

Література

Основна література

1. Державознавство : підручник / В. Сухонос, В. Сухонос, А. Куліш, Р. Білокінь ; за ред. В. Сухоноса. Суми : Університетська книга, 2021. 493 с.
2. Гапотій В.Д. Основні правові системи світу: навчальний посібник /В.Д. Гапотій, О.Л. Жильцов, Г.І. Воржевітіна. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 279 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Сучасне суспільство, людина, право в умовах глобальних трансформацій. Монографія. Видавництво: Право, 2020.

344с.

4. Данильян О.Г. *Методологія наукових досліджень*. Підручник. Видавництво: Право, 2019. 368 с.

5. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. *Теорія держави і права*. Підручник, практикум, тести. Видавництво «Юрінком Інтер», 2023. 584 с.

6. Максимов С.І. *Філософія права і загальна теорія права*. Науковий журнал 2/2019. Видавництво: Право, 2019. 266 с.

7. Максимов С.І. *Філософія права і загальна теорія права*. Науковий журнал 1/2019. Видавництво: Право, 2019. 300 с.

8. *Національна правова система в умовах глобалізації: чинники реформування та оновлення: науково-аналітична доповідь / Шемшученко Ю.С., Скрипнюк О.В., Оніщенко Н.М., Пархоменко Н.М., Тарахонич Т.І, Сунегін С.О.* Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2019. 108 с.

9. Оборотов Ю.М., Завальнюк В.В., Овчиннікова А.П. *Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції*. О.: Фенікс, 2019. 420 с.

10. Пархоменко Н.М. *Парадигма правового регулювання в Україні: змістовно-інструментальні виміри*. Київ: Парламентське видавництво, 2023. – 320 с.

11. Петришин О.В. *Загальна теорія права*. Підручник. Видавництво: Право, 2021. 568 с.

12. Петришин О.В. *Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку*. Монографія. Видавництво: Право, 2021. 678 с.

13. *Правова доктрина і державність: вектор взаємозв'язку*: монографія. За заг. ред. Оніщенко Н.М. Київ: «Наукова думка», 2022. 431 с.

14. *Правова карта сучасного світу. Навчальний посібник для студентів юридичних закладів.* / Петришин О. В., Лук'янов Д. В., Гетьман Є. А., Гиляка О. С., Зінченко О. В. Видавництво: Право, 2023. 478 с.

15. *Право і прогрес: запити громадянського суспільства*: монографія. За заг. ред. Оніщенко Н.М. Київ: Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2020. 368 с.

16. Правотворення і правотворчість в умовах воєнного стану та миробудівництва: монографія. До 75-річчя Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України / Н.М. Пархоменко, О.В. Скрипнюк, Н.М. Оніщенко та ін.: кер. авт. кол. та за ред. Н.М. Пархоменко. Київ: Парламентське видавництво. 2023 р. 312 с.

17. Савчин М.В. Правове регулювання та економічні свободи і права. Монографія. Видавництво: Право, 2020. 224 с.

18. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. — К.: «Хай-Тек Прес», 2020. — 296 с.

19. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьВДУВС, 2020. 268 с.

20. Bogyor, Szabolcs. Advanced Political Theory Thomas Hobbes', Leviathan (1651) John Locke's Two Treatises of Government, Book II (1689), Robert Nozick's Anarchy, State, and Utopia (1974), Friedrich A. von Hayek's The Constitution of Liberty (1960), Lorenzo Infantino's, Ignorance and Liberty (2003), Anthony de Jasay's book, The State (1985). April 2022. Affiliation: SMC University. URL:

https://www.researchgate.net/publication/360053773_Advanced_Political_Theory_Thomas_Hobbes%27_Leviathan_1651_John_Locke%27s_Two_Treatises_of_Government_Book_II_1689_Robert_Nozick%27s_Anarchy_State_and_Utopia_1974_Friedrich_A_von_Hayek%27s_The_Constitution_of_

21. Challenges to legal theory: essays in honour of Professor José Iturmendi Morales. José Iturmendi Morales, Falcón Y. Tella, María José, Martínez Muñoz, Juan Antonio & Deirdre B. Jerry (eds.) Boston: Brill | Nijhoff (2021). 364 Pp.

22. Douzinas, Costas. States of Exception. Human Rights, Biopolitics, Utopia. Monograph Book. Copyright Edward Elgar Publishing, 2023. 272 Pp. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781800376441>

23. Irving, Helen. Allegiance, Citizenship and the Law. The Enigma of Belonging. Copyright Edward Elgar Publishing, 2022. 208 Pp. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781839102547>

24. Interpretivism and the Limits of Law. Edited by Tomasz Gizbert-Studnicki, Francesca Poggi, and Izabela Skoczeń. Copyright Edward Elgar Publishing, 2021. 264 Pp. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781802209327>
25. Fichera, Massimo. The EU and Constitutional Time. The Significance of Time in Constitutional Change. Monograph Book. Copyright Edward Elgar Publishing, 2023. 180 Pp. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781789909005>
26. Jeuland, Emmanuel. Theories of Legal Relations. Copyright Edward Elgar Publishing, 2021. 276 Pp. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781803924908>
27. Kalu N. Kalu. A Functional Theory of Government, Law, and Institutions. Paperback, October 2021. 378 Pp. URL: <https://rowman.com/ISBN/9781498587020/A-Functional-Theory-of-Government-Law-and-Institutions>
28. Lind, Douglas. Basic categories of argumentation in legal reasoning. Handbook for Judicial Officers — Legal reasoning. 2021. URL: https://www.judcom.nsw.gov.au/publications/benchbks/judicial_officers/argumentation_in_legal_reasoning.html
29. Perry, Michael. Cover Interrogating the Morality of Human Rights. Interrogating the Morality of Human Rights. Monograph Book. Copyright Edward Elgar Publishing, 2023. 182 Pp. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781035306275>
30. Routledge Handbook of Law and Theory. Edited By Andreas Philippopoulos-Mihalopoulos. Published: June 30, 2021 by Routledge. 554 Pp.
31. Spicker, Paul. The Welfare State: a general theory. Revised edition, 2023. 169 Pp. / URL: https://www.spicker.uk/open-access/Paul%20Spicker%20-%20The%20welfare%20state_%20a%20general%20theory.pdf
32. The Artifactual Nature of Law. Edited by Luka Burazin, Kenneth Himma, Corrado Roversi, and Paweł Banaś. Copyright Edward Elgar Publishing, 2021. 256 Pp. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781800885929>
33. Utopian Thinking in Law, Politics, Architecture and Technology. Hope in a Hopeless World. Edited by Bart van Klink, Marta Soniewicka, and Leon van den Broeke. Copyright Edward Elgar Publishing, 2021. 320 Pp.

DOI: <https://doi.org/10.4337/9781803921402>

34. Yahyaoui Krivenko, E. The Logic of Human Rights From Subject/Object Dichotomy to Topo-Logic. Monograph Book. Copyright Edward Elgar Publishing, 2023. 182 Pp. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781803921006>

Додаткова література

1. Білозьоров Є.В. Методологічний підхід як інструмент пізнання права. Актуальні проблеми держави і права. 2021 № 90. С. 32–37.
2. Бичков І.Г. Місце органів конституційної юрисдикції в механізмі стримувань і противаг демократичної правової держави. Монографія. Видавництво: Право, 2022. 216 с.
3. Буханевич О.М., Мерник А.М., Петришин О.А. Підходи до розуміння категорії «особливі правові режими». Вісник Національної академії правових наук України. 28(1).2021.71-78.
4. Головащенко О.С. Європейська соціальна модель держави та сучасні виклики. / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2022. – Вип. 41. С. 38-47.
5. Дашковська О. Р., Казарін Б. Р., Зав'ялов Є. В. Верховенство права як фундаментальний принцип правової системи: порівняльно-правовий аспект. Міжнародний науковий журнал “Інтернаука”. Серія: «Юридичні науки». 2021. №4.
6. Дашковська О. Р. Недержавне правове регулювання: окремі загальнотеоретичні аспекти // Філософія права і загальна теорія права. – 2020. – № 1 - С. 38-52
7. Дашковська О.Р. Права людини в глобалізованому світі: універсалізм чи релятивізм? // Юридичний вісник. – 2019. – № 3-4 - С. 45-51
8. Yana V. Gaivoronskaya, Alexey Y. Mamychev, Daria A. Petrova, Olena R. Dashkovska. Transformation of human rights under the influence of digitalization // Revista San Gregorio. – 2021 . N 44. P. 27-34
9. Жук Н. А. Фактор мови і мовних відносин в концептології сучасної

держави: методологічні та історико-правові питання. Форум Права, 2024, 78(1), с. 6–20. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.10156295>

10. Жук Н.А. Концептуалізація повоєнної держави: економіко-теоретичні, політико-правові та концептні засади реконструкції ФРН у «нульові роки». / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків : Право, 2023. – Вип. 46. – С. 80-102.

11. Жук Н.А. Інновації в праві в епоху постмодерну: теоретико-правові аспекти крізь призму прав людини. / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків : Право, 2021. – Спецвип. до 25-річчя Львів. лаб. прав людини і громадянина. С. 421-436.

12. Жук Н.А. Інклюзивний капіталізм як феномен глобальної політико-правової дійсності: загальна характеристика / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків: Право, 2023. – Вип. 45. – С. 307-328.

13. Жук Н.А. Концепції трансформації капіталізму як фактору розвитку держави і права капіталістичного типу: критично-порівняльний аналіз у світлі ідей макромоделі «капіталізму стейхолдерів» К. Шваба / Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Право». 2023. Вип. 35. С. 15-23.

14. Жук Н.А. Соціальна сутність держави капіталістичного типу: загальнотеоретичний аналіз на основі постулатів щодо трансформації капіталізму / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків : Право, 2022. – Вип. 44. – 428 с. – С. 78 – 97.

15. Жук Н.А. Кластерний підхід в соціально-економічному розвитку територій як фактор впливу на концепцію та політику держави (методологічні та практичні аспекти). / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків : Право, 2022. – Вип. 43. – С. 427-446.

16. Лук'янов Д.В. Вплив західної правової традиції розуміння прав людини і цінностей демократії в сучасній ісламській правовій системі. / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2021. – Спец випуск до 25-річчя Львівської лабораторії прав людини С. 138-157.
17. Лук'янов Д.В. Правова система: поняття та різноманітність у сучасному світі. Право України. 2019. № 3. С. 158-176.
18. Максимов С.І. Інституційні складові верховенства права: концептуальні засади конституційного реформування. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2021. – Спец випуск до 25-річчя Львівської лабораторії прав людини. С. 34-45.
19. Манжура В.І. Концепт природності (сродності) права в контексті універсально-історичної парадигми. Аналітично-порівняльне правознавство. № 4 (2021). URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/255551>
20. Мукомела І. В. Теоретико-правові аспекти розвитку електронної держави та електронного урядування. / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2022. – Вип.40. С. 43-57.
21. Олейников С.М. Теоретична визначеність та динаміка концепту державної влади. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків : Право, 2022. – Вип. 44. С. 63-77.
22. Oleinykov S. To the legal nature of state power. Modern scientific challenges and trends, № 6(40), July 2021. Warsaw, Poland, Wydawnictwo Naukowe "iScience", 7-9 July 2021, pp. 88 – 91.
23. Олейников С.М. Юридична діяльність владних суб'єктів в контексті соціального призначення та етико-правової природи. Державне будівництво і місцеве самоврядування. 2022, № 43. С. 191– 207.
24. Oleinykov, S. Theoretical definiteness of the concept of state legal coercion. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / ред.: С. Г. Серьогіна та ін. Харків: Право, 2021. Вип. 42. С. 38–51.

25. Панов М.І. Понятійний апарат юридичної науки(методологічні аспекти дослідження). Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. Харків : Право, 2022. Вип. 44. С. 13-29.
26. Пашутін В.В. Симулякри в праві: запрошення до дискусії. Правовий часопис Донбасу № 1 (66) 2019. С. 25-32.
27. Рабінович П. М., Рабінович С. П., Панкевич О. З. Наукова доктрина як концептуально-методологічний фундамент впровадження в Україні міжнародних стандартів прав людини. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків: Право, 2023. – Вип. 46. – С. 11-27.
28. Рабінович П.М. Законність (легітимність) і права людини: актуальна загальнотеоретична проблематика. / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2022. – Спец. випуск до Дня Незалежності України. С. 99-114.
29. Рабінович С.П. Теоретико-правові підходи сучасного осмислення прав людини./ Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2022. – Спец. випуск до Дня Незалежності України. С. 86-98.
30. Рабінович С.П. Концепт фактичної конституції у сучасній правовій доктрині України. / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2021. – Спец випуск до 25-річчя Львівської лабораторії прав людини – С. 46-61.
31. Руднєва О. М., Приходько О. В. Доктрина прав людини та верховенства права в умовах глобальної турбулентності. / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2022. – Випуск 43. С. 29-38.
32. Руднєва О. Н. Принцип недискримінації в умовах кризи глобального правопорядку. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2022. – Випуск 42. С. 26-37.
33. Савчин М.В. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного

порядку: 2005-2020. Монографія. Видавництво: Право, 2020. 384 с.

34. Серебро М.В. Постнекласичні тенденції в методології юриспруденції. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2019. Вип. 55. Т. 1 С. 54–58.

35. Сокурєнко В. В., Батиргарєєва В. С., Бакумов О. С. Практика Європейського суду з прав людини щодо України. Том 3. Збірник рішень у справах про право на свободу та особисту недоторканість. Видавництво: Право, 2021. 454 с.

36. Тацій В. Я., Данильян О. Г. Розбудова правової держави в Україні: проблеми та перспективи. / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2022. – Вип.40. С. 11-26.

37. Трагнюк О.Я. М'яке право ЄС і його вплив на національні правові системи: уроки для України. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2021. – Спец випуск до 25-річчя Львівської лабораторії прав людини. С. 128-137.

38. Христова Г.В. Застосовність права прав людини в ситуації збройного конфлікту: особливості взаємодії з міжнародним гуманітарним правом. / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2022. – Спец. випуск до Дня Незалежності України. С. 180-196.

39. Шишкін В. Національна мова у державотворенні. Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ (Збірник наукових праць). – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 688 с.

40. Яковюк І. В., Трагнюк О. Я. Європеїзація соціальної політики України як виклик соціальній державі. / Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. – Харків, 2022. – Спец. випуск до Дня Незалежності України. С. 222-230.

41. INTRODUCTION TO LAW AND LEGAL REASONING. Abdul Ghaffar Kora , Javed Ahmed , Ahad Ghaffar , Abdul Samad , Imtiaz Ahmed Memon. PJAEE, 18 (4)

(2020). P. 7130-7143. URL: <file:///C:/Users/Windows/Downloads/7392-Article%20Text-14458-1-10-20210401.pdf>

42. Lindeboom J., Wessel R. A. Introduction: The Autonomy of EU Law, Legal Theory and European Integration. European Papers, Vol. 8, 2023, No 3, pp. 1247-1254

43. Schwab K., Vanham P. Stakeholder Capitalism: A Global Economy that Works for Progress, People and Planet. Wiley; 1st edition, 2021. 304 pp.

44. Zuboff, Shoshana. The Age of Surveillance Capitalism. The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power. PublicAffairs, 2019. 704 p.

Інтернет-ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
2. <http://kmu.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України
3. <http://ccu.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України
4. <http://president.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Президента України
5. <http://europa.eu.int/eur-lex> – База даних законодавства ЄС
6. <http://www.court.gov.ua> – Судова влада України
7. <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – Сайт Європейського Суду з прав людини
8. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
9. <http://www.nbuv.gov.ua/node/622> - Національна юридична бібліотека
10. <https://library.nlu.edu.ua> - Бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
11. <http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/> - Центральна наукова бібліотека ХНУ імені В.Н. Каразіна
12. <https://korolenko.kharkov.com> - Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г.Короленка
13. <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3> - Наукова бібліотека імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка
14. <https://onua.edu.ua/ua/наука-ua/наукова-biblioteka> - Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія»

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти повинні:

- виконувати завдання згідно навчального плану,
- бути присутніми на лекціях, практичних заняттях, колоквіумах та на інших формах навчання,
- здійснювати підготовку до практичних занять, якісно виконувати передбачені письмові завдання,
- брати активну участь в обговоренні питань та завдань на практичних заняттях,
- опрацьовувати обов'язкові літературу та інші інформаційні джерела,
- ознайомитися з правозастосовною практикою,
- якісно виконувати завдання самостійної роботи,
- додержуватися вимог академічної доброчесності, не допускати повторюваності та плагіату,
- дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу,
- бути уважним, зваженим, дотримуватися дисципліни і часових меж лекційних та практичних занять.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*:

- вивчати додаткову літературу з навчальної дисципліни,
- брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць,
- відпрацьовувати пропущені заняття,
- відвідувати консультації викладача з метою уточнення та поглиблення отриманих знань.

Обов'язковою вимогою є дотримання здобувачами принципів та засад наукової етики та академічної доброчесності.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Сучасна теорія держави і права: пізнавальні та прикладні аспекти» передбачає проведення поточного, проміжного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань здобувачів включає:

– контроль якості засвоєння програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента з вивчення поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (1,5; 1; 0,5; 0).

– контроль якості засвоєння програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться наприкінці модулів (колоквіуми, контрольні роботи, тестування). Максимальна оцінка за модульний контроль – 2 бали.

Протягом семестру здобувачі виконують завдання для самостійної роботи (доопрацювання матеріалів лекції, розробка схем, таблиць з тем навчальної дисципліни, робота в інформаційних мережах, анотування прочитаної додаткової літератури, підготовка презентації, есе, усної доповіді, підготовка та подання до опублікування наукової статті, тез наукової доповіді чи повідомлення, здійснення аналізу законопроектів та змін законодавства тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

Формою **проміжного контролю** знань здобувачів із навчальної дисципліни є **залік**. Залік складається в усній формі у вигляді співбесіди за основними питаннями змісту навчальної дисципліни та з урахуванням виконання здобувачем навчального плану.

Формою **підсумкового контролю** знань здобувачів із навчальної дисципліни є **іспит**, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного, проміжного контролю та самостійної роботи, за якої здобувач допускається до іспиту, становить 25 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Оцінка Самостійної роботи	Вид роботи	Кількість балів	Опис балів
	Наукова стаття (наукова робота на конкурс)	Мах 10	Самостійне виконання наукової статті (наукової роботи на конкурс) та направлення її на опублікування до редакції фахового видання (до орг.комітету конкурсу).
		5	Самостійне виконання наукової статті (наукової роботи на конкурс), погодження її з викладачем, однак не направлення її на опублікування (конкурс) до редакції фахового видання, або опублікування такої статті у нефарховому виданні
		Мін 0	Обрання теми написання наукової статті (наукової роботи на конкурс), однак незавершення виконання роботи або несамостійне виконання роботи, або виконання роботи, яка містить значну кількість доктринальних, правових та інших помилок, які неможливо виправити без повного перероблення роботи.
	Тези наукових доповідей і повідомлень	Мах 8	Самостійне виконання тез наукових доповідей, направлення їх до організаційного відділу тематичної конференції та участь у конференції
		4	Самостійне виконання тез наукової доповіді, погодження їх з викладачем, однак не направлення їх на опублікування та участь у конференції
		Мін 0	Обрання теми для написання тез доповідей, однак невиконання роботи або несамостійне виконання роботи, або виконання роботи, яка містить значну кількість доктринальних помилок, які неможливо виправити без повного перероблення роботи
	Есе (наукове повідомлення за вузькоспеціалізованою проблематикою)	Мах 6	Глибоке знання та висвітлення проблем, пов'язаних із темою дослідження. Вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки.
		3	Основні питання висвітлено поверхнево
		Мін 0	Основні положення теми не висвітлено, в наведеному матеріалі є велика кількість помилок, немає висновків, відсутнє володіння матеріалом роботи.
Підготовка тематичних презентацій	Мах 6	Презентації є змістовними, висвітлюють основний матеріал теми та проблеми прикладного характеру. Студент проявляє володіння матеріалом презентацій, орієнтується в їх змісті, може проілюструвати значення наведеної інформації.	
	3	Презентація лише частково відображає зміст теми, не містить частину важливих інформаційних даних. Студент посередньо	

		орієнтується в сутності інформації, наведеної у презентації
	Мін 0	Презентація не відображає сутність теми за якою вона виконувалась. Студент не орієнтується в матеріалі, що містить презентація та в проблематиці навчальної дисципліни.
Анотування додаткової літератури (наукових статей і монографій)	Мах 4	Проведення самостійного аналізу значної кількості джерел літератури (не менше 5 джерел з одної правової проблематики) та висвітлення основних авторських підходів до предмету аналізу (обраної теми для анотування). Наведення власних висновків з анотованого матеріалу.
	2	Проведення аналізу декількох джерел літератури та здійснення анотування основних думок їх авторів. Відсутність власних висновків з анотованого матеріалу.
	Мін 0	Обрання тематики для анотування додаткової літератури, погодження її з викладачем, проте не виконання роботи.

Методи педагогічного контролю

1) традиційні:

методи усного контролю: - індивідуальне опитування, - вирішення практичних завдань, казусів тощо; - обговорення винесених в планах семінарських занять питань тем; - групова робота при вирішенні конкретних завдань; - індивідуальні доповіді на заздалегідь узгоджену з викладачем тему/аналіз конкретної наукової статті (статей), монографії, судової практики.

методи письмового контролю: - вирішення тестових завдань, - написання контрольних робіт, есе у межах запропонованих тем тощо;

2) інноваційні методи: портфоліо, презентації, кейс-вимірювачі, тощо;

3) методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, проходити тестування онлайн, peer review тощо.

**Розподіл балів між формами організації освітнього процесу
і видами контрольних заходів**

Поточний контроль								Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Модуль № 4				
п/з	модульний контроль (колоквіум)	п/з	модульний контроль (колоквіум)	п/з	модульний контроль (колоквіум)	п/з	модульний контроль (колоквіум)			
max 3	max 2	max 7,5	max 2	max 4,5	max 2	max 7	max 2	max 10	max 60	max 100

ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ		
Види занять	Кількість балів відповідно до виду заняття (за один вид заняття)	Критерії оцінювання
Семінарські заняття під час аудиторної роботи	1,5	відмінний рівень засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	1	добре засвоєння матеріалу з теми, але є незначні помилки
	0,5	задовільний рівень засвоєння матеріалу з теми, суттєві і у значній кількості помилки
	0	поверхневий рівень засвоєння матеріалу з теми, велика кількість помилок
Самостійна робота	0-10	Критерії оцінювання визначені в залежності від обраного виду роботи та якості її виконання та відображені в окремій таблиці у розділі Контрольні заходи
Проміжний контроль у формі заліку	зараховано	теоретичний матеріал засвоєно на рівні, достатньому для самостійних висновків
	незараховано	теоретичний матеріал не засвоєно, відсутність уявлення про предмет навчальної дисципліни

Підсумковий контроль у формі іспиту	51-60	- всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у науково-дослідній роботі
	41-50	- достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей; - здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для науково-дослідної роботи
	31-40	- знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для науково-дослідної роботи; - помилки у відповіді на іспиті за наявності уявлення про шляхи їх самостійного усунення
	21-30	- знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для науково-дослідної роботи; - помилки у відповіді на іспиті при відсутності уявлення про шляхи їх самостійного усунення
	11-20	- прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті
	0-10	- відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - відсутність очікуваних результатів навчання.

Контрольні питання з навчальної дисципліни

1. Юридична наука як форма інтелектуальної діяльності людини: поняття, ознаки, система.
2. Фундаментальний характер загальнотеоретичної науки: поняття, об'єкт, предмет, функції.
3. Теорія держави і права як самостійна наука. Місце теорії держави і права в системі суспільних наук.

4. Методологія пізнання держави і права.
5. Загальні(філософські) підходи до дослідження держав і права.
6. Загальнонаукові методи пізнання держави і права.
7. Спеціальні та власні методи загальної теорії держави і права.
8. Проблеми походження держави і права. Загальні закономірності виникнення держави і права.
9. Відображення процесу виникнення держави і права в різних ученнях та теоріях.
10. Поняття і ознаки держави. Держава як багатоаспектне явище.
11. Державна влада: поняття і особливості.
12. Соціальна сутність держави.
13. Державний суверенітет. Суверенітет і суверенні права.
14. Народний суверенітет і національний суверенітет, їх співвідношення.
15. Поняття типу держави і права. Критерії типології держав.
16. Формаційний та цивілізаційний підходи до типології держав.
17. Феномен держави і права перехідного типу.
18. Поняття функцій держави та їх класифікація.
19. Правові форми здійснення функцій держави.
20. Механізм держави і його структура.
21. Поняття і ознаки державного апарату. Співвідношення понять «механізм держави» та «апарат держави».
22. Принципи організації і діяльності державного апарату, їх характеристика.
23. Принцип поділу державної влади та його моделі. Система стримувань і противаг.
24. Поняття і ознаки державного органу. Компетенція органу держави. Види державних органів.
25. Державна служба. Державний службовець та посадова особа, їх правовий статус.
26. Організація влади на місцях. Місцеві державні органи і органи місцевого самоврядування. Інститут делегованих повноважень.
27. Поняття і структура форми держави. Характеристика форми сучасної української держави.
28. Форма державного правління, її різновиди. Становлення форми правління в Україні.
29. Форма державного устрою: поняття та різновиди.
30. Поняття та ознаки федерації. Принципи її побудови.
31. Регіональна держава: поняття та ознаки. Принципи її функціонування.
32. Державно-правовий режим: поняття і різновиди. Фактори впливу на становлення і розвиток державного режиму.
33. Міжнародні об'єднання держав: загальна характеристика. Правова природа Європейського Союзу.
34. Держава і громадянське суспільство: особливості їх співвідношення та взаємодії. Місце держави в політичній системі суспільства.

35. Концепція громадянського суспільства: витоки, розвиток та формування.
36. Поняття та ознаки громадянського суспільства.
37. Структура громадянського суспільства. Інститути та відносини у громадянському суспільстві.
38. Проблеми формування громадянського суспільства у постсоціалістичних державах.
39. Становлення громадянського суспільства в Україні.
40. Генеза інституту прав людини.
41. Поняття та ознаки основоположних прав людини.
42. Покоління прав людини, їх характеристика.
43. Види прав людини, критерії їх класифікації.
44. Міжнародні стандарти прав людини. Національні та міжнародні гарантії прав людини.
45. Зобов'язання держави у сфері прав людини.
46. Розуміння концепції держави як феномену державознавства. Різноманітність концепцій держав.
47. Демократія як багатоаспектний феномен. Ознаки демократії та демократичної держави.
48. Концепція правової держави: виникнення та розвиток.
49. Поняття і ознаки правової держави.
50. Верховенство права як важлива ознака правової держави.
51. Законність і правопорядок як ознаки та передумови правової держави.
52. Наднаціональний (універсальний і регіональний) і національний правопорядок: особливості їх забезпечення.
53. Розвиток уявлень про соціальну державу. Сучасні концепції соціальної держави.
54. Поняття і ознаки соціальної держави.
55. Шляхи формування правової соціальної держави в Україні.
56. Категорія «право» в юридичній науці.
57. Основні підходи до праворозуміння.
58. Виникнення права: основні теорії.
59. Ознаки права.
60. Функції права: поняття та види.
61. Цінність права.
62. Право як соціальне явище. Співвідношення права і закону.
63. Право і мораль, їх взаємодія.
64. Форми (джерела) права: поняття та види.
65. Судовий прецедент і судова практика як джерело права.
66. Принципи права: поняття, риси та види. Співвідношення принципів права і норм права.
67. Правова доктрина як джерело права.
68. Правотворчість: поняття, функції, принципи.
69. Норми права: поняття, структура, види.
70. Спеціалізовані норми права, їх природа, особливості та значення в

правовому регулюванню.

71. Система права: поняття та структура.

72. Система законодавства: поняття, структура та співвідношення з системою права.

73. Закон як акт вищої юридичної сили, його ознаки та види. Кодекс як особливий вид закону.

74. Застосування норм права: поняття, стадії та значення в системі правового регулювання.

75. Акти правозастосування, їх види.

76. Тлумачення норм права: поняття, способи та види.

77. Способи подолання та усунення прогалин і колізій в праві.

78. Поняття правових відносин, їх склад та зміст.

79. Юридичні факти та їх класифікація.

80. Фактичний склад.

81. Суб'єкти правових відносин: поняття та види.

82. Поняття і структура правосуб'єктності.

83. Поняття та види правової поведінки.

84. Зловживання правом: поняття та ознаки.

85. Правопорушення: ознаки та види.

86. Склад правопорушення.

87. Юридична відповідальність: поняття, функції.

88. Підстави юридичної відповідальності.

89. Правосвідомість: поняття, структура та функції.

90. Правова культура: поняття та структура.

91. Правопорядок: поняття, ознаки та співвідношення з законністю і громадянським порядком.

92. Поняття законності. Законність і верховенство права.

93. Поняття правового регулювання суспільних відносин. Способи і режими правового регулювання.

94. Механізм правового регулювання: поняття, стадії, елементи.

95. Правова система суспільства: поняття, ознаки, складові.

96. Критерії типології національних правових систем.

97. Основні правові сім'ї сучасності: загальний огляд.

98. Романо-германська правова сім'я: специфіка, підсім'ї.

99. Англо-американська правова сім'я: особливості та джерела права.

100. Правові системи релігійного і традиційного типу.

101. Правові системи змішаного типу: загальна характеристика.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується	Рівень компетентності здобувача
-----------------------	------------	-------------------------------	---	---------------------------------

			в НДІ	
А	Відмінно – високий рівень Здобувач має всебічні знання в межах вимог навчальної програми, уміє формулювати уміє формулювати висновки на основі отриманих знань, обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію. Володіє методологією наукового пізнання, творчої діяльності, уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань.	5	90 – 100	Високий
В	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками Здобувач добре володіє вивченим матеріалом з дисципліни в межах вимог навчальної програми, намагається формулювати світоглядні та методологічні висновки на основі отриманих знань, обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію. Володіє методологією наукового пізнання, уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань. Водночас відповідь має певні неточності.	4	80 – 89	Достатній
С	Добре – у цілому правильна відповідь з певною кількістю незначних помилок Здобувач виявляє знання в межах вимог навчальної програми. Робить спроби формулювати світоглядні й методологічні висновки на основі отриманих знань. Уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за зразком. Водночас відповідь є недостатньо осмисленою, має помилки і неточності.		75 – 79	
Д	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків. Здобувач відтворює частину навчального матеріалу і виявляє здатність формулювати висновки на	3	70 – 74	Середній

	основі отриманих знань та застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за допомогою викладача. Відповідь має суттєві помилки.			
Е	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії. Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, відтворює значну його частину на репродуктивному рівні. Відповідь має суттєві помилки.		60 – 69	
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати іспит Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу виявляє слабку здатність формулювати висновки на основі отриманих знань та застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за допомогою викладача. Відповідь має суттєві помилки та прогалини.	2	35 – 59	Низький
Ф	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс. Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів. Відповідь має суттєві помилки та прогалини.		0 – 34	